

MUHAMMED BÜYÜKKAPLAN İLE SOHBET

Aşağıda okuyacağınız konuşma Konya'nın son dönem İslam âlimlerinden Muhammed Büyükkaplan (1942-1909)⁽¹⁾ ile bir gurup İmam Hatip Lisesi öğretmeni tarafından 9 Ocak 2009 tarihinde yapılmıştır. Muhammed Büyükkaplan bu görüşmeden yaklaşık 3 ay sonra 30 Nisan 2009'da Konya'da vefat etmiş olduğundan bir nevi onunla yapılan ve kayda geçmiş olan son görüşme olmaktadır.

Sohbette merhum Muhammed Büyükkaplan'a

- kısa hayat hikâyesi,
- ilim yolunu tercih etmesinde etkili olan sebepler,
- aile içinde yetişen bilginler,
- Konya âlimleri, ilim tahsil ettiği hocaları,
- okuduğu kaynak eserler, tavsiye ettiğiniz kaynak eserler ile

Ahmet ÇELİK

- ilim yoluna girmiş öğrencilere tavsiyeleri gibi sorular yöneltmiştir.

Allah rahmet eylesin.

SOHBET

-Değerli hocam öncelikle bu mülakatı kabul ettiğiniz için size çok teşekkür ediyoruz. Kısaca hayat hikâyenizden bahsedebilir misiniz? Ayrıca ilim yolunu tercih etmenizden dolayı sizden nelerdir?

- Ben Konya doğumluyum. 1942 yılında Konya'da Araplar, mahallesinde doğdum. İlkokulu İsmet Paşa İlkokulu -ki o zamanlar Karma Ortaokulu idi beraberdi, aynı binada okuyorduk orada- okudum. Ondan sonra bir sene kadar Kur'an eğitimi aldım. Niyetimiz hafız olmaktı. Babamın ve dedemin niyeti beni hafız etmektir. Babam sağlam bir hafızdı. Belki 45 sene hatimle fahri imamlığı vardı.

(1) Muhammed Büyükkaplan hakkında Bakınız: <https://www.konyapedia.com/makale/1155/buyukkaplan-muhammed> (19.06.2023 tarihli erişim)

Muhammed Büyükkaplan

- Babanızın hocaları kimlerdi?

- Babam dedemde hafız olmuş. Hacı Haydar Efendi'den çokça bahsedirdi rahmetli. Ondan okumuş. Postalcı Hacı Rahim Efendi'den sure-i İsrâ'ya kadar aşere ve takrip okumuşlar. Dedem. 1286/1869 doğumlu Kaplancade Hacı Osman Efendi.⁽²⁾ Yine ulemadan Konya'nın fakihlerinden, hem ticaret hem

(2) Kaplancade Hacı Osman Efendi, 1286/1869'da Konya'da dünyaya geldi. Babası Hüseyin Efendi'dir. Küçük yaşta kuranı Kerimi ezberledi. Abdülbasir Efendi, Müsevvit Bergamalı Hacı Hasan Efendi ve Parlakzade'nin derslerine devam ederek onlardan icazet aldı. Araçlar Küçüksinan Camii'nde uzun yıllar İmam-Hatiplik yaptı. Osman Efendi, pek çok öğrencisine İslami ilimler öğreterek, değerli ilim adamları yetiştirdi. Halkı irşat için vaaz ve nasihatlerde bulundu. 5 Ekim 1955 yılında vefat etti. Musalla Kabristanı'nda medfundur. Kabir taşı kitabesinde: "Ya Rabbi sana kul olmaktadır babis-i iftiharım, Affıyın ümidiyle babına geldim sevgili Sübhan'ım, Gafletle geçirdiğim uzun müddet-i hayatım, Rahmetle bezet ben kulunu ey ulu Yezdan. Merhum ulemadan Büyük Kaplancade Hacı Osman Efendi Ruhuna Fatihaha D. 1286 – Ö. 5.10.1955" yazılıdır. Mahmut Sural, Elli Yııldan Beri Her yönüyle Konya, Yeni Konya, 15 Ekim 1975.

de sıbyan mektebi ve yüksek derecede fıkıh okutan birisi idi. Dedem, Konya'da meşhur Abdülbasir Efendi'nin talebesi.

-Dedenizin kitapları sizde mi hocam?

-Kitapları bende, kitapları hep-ten bizde. Allah'a şükür onları muhafaza ediyorum inşallah. Dedemin şöyle bir hatırasını nakletmek uygundur.

"Rahmetli Abdülbasir Efendi'de ben mollalık yapıyorum, ders okuyorum. Hocanın evindeyiz. Hanımı bir yere gidecekmiş. Hanımı. Hoca'ya. "Bugün bizden medet bekleme! Bu gün biz bir tarafa gideceğiz yemeğinizi kendiniz yapın" dediler. Bulgur koydular, salça koydular, yağ koydular, mangal koydular. Ben hocaefendi ile okuduktan sonra:

- Molla Osman, bir pilav yap da Cumadan sonra yiyelim, dedi. Ben de 6-7 yaşlarındayım, pilav nasıl yapılır bilmiyorum, ama hoca da emretti. Bu arada tencereyi koydum üzerine yağ koydum. Bulguru koydum karıştırdım salça ile suyu döktüm sonra da eski paçavralarla bürüdüm. Cumaya gittik. Cumadan geldik hava bir parça bulutlu idi. Hoca:

- Aman Molla Osman, damların bir otunu alıverelim. Otu almazsak dam akar, dedi. Hemen çıktık hocaefendi ile beraber otları yolduk çiğnedik falan. Bu arada kapı vuruldu, aşağıdan. Hoca efendi eğildi, baktı, gelen Konya valisi... Ziyarete geliyor tabi. Hocaefendi hiç bozuntuya vermedi:

M.Büyükkaplan-Nurettin Boyacılar-Orhan Çeker-Bayram Biçer

- Gel, gel, çık gel buraya... Zalimin bastığı yerde ot bitmez, derler. Otları bir çiğneyiver, dedi. Orada, gerçekten vali dama kadar merdivenden çıktı. Beraber çiğnedik. Aşağıda bürüdüğümüz pilavı açıp yedik. Ömrümün sonuna kadar o vali:

- Abdülbasir Efendi'nin evinde bir pilav yedim, ben öyle bir yemeği hayatımda hiç yerde yemedim. O kadar lezzetli idi, diye bahsederdi."

Molla Osman'ın yaptığı ve Abdülbasir Efendi'nin maneviyatı ile tabi. Abdülbasir Efendi Musalla'da metfundur. Çok muhterem bir insan, büyük evliyalardan. "**Kibar-ı evliya**" derler ona. Dedem onun talebesi aynı zamanda.

Babam, "Parlak Hoca" diye bir zattan da Arapça okumuş. Kendisi yani Parlak Hoca fakih ve hafız yetiştirmiş. Hayatının son zamanlarında bile 60 kadar hafız yetiştirmiş. Bir kısmı şu

Kaplazade Hacı Osman Efendi

an bile hayatta, "ben onda başladım" derdi.

Dedem 1955'te vefat etti. On yaşlarında idim. Ben ilkokuldan sonra bir sene ara verdim iki sene de İmam Hatip Okulu'nda okudum. Ben İmam Hatip'te iken dedem vefat etti.

Muhammed Büyükkaplan
İmam Hatip Okulu -1953

Dedemde hafızlığa başladım. Bu arada Tahir Harmankaya diye İmam Hatip'te okuyan buraya hafızlığa da devam eden Zıvarıklı bir arkadaş vardı. Çok çalışkan ve zeki bir arkadaştı. Her gün okulda ne duyarsa din derslerinde gelir, akşam namazında (dedeme) anlatır;

- Şöyle şöyle, işte Rasulullah bir hadisinde şöyle buyurmuş. Namazın farzı şu, vacibi şu..." falan diye, o gün İmam Hatip Okulu'nda hocalar ne verdi ise, dedem bunu kafasına koyar:

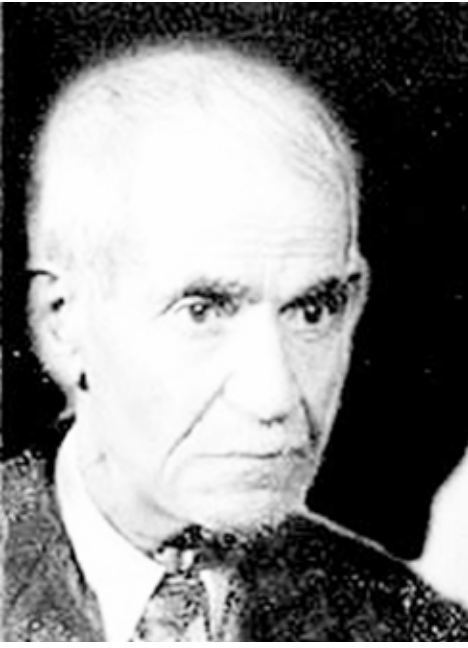
-Ya hu, bu İmam Hatip Okulu böyle talebe yetiştirebiliyor. Ben hafızlıktan vazgeçtim. Hele İmam Hatip Okulu'nu bir bitirsin, der, beni İmam Hatip Okulu'na devrettirdi. Okul açıldıktan 15-20 gün sonra biz kaydımızı yaptırдық. Araya araçılar falan koydular babamlar. O seneyi kaybetmedik kayıtlar kapanmış ol-

duğu halde.

-Yıl 1953 falan mı oluyor?

-Evet, yıl 1953. İmam Hatip Okulu'ndan sonra Bağdat'a gitmeye niyet ettim. Hazırlandım onun için lise fark dersleri için ek dersten imtihan vardı. O imtihanlara hazırlandım. Bu arada Erkek Lisesi'ne yazıldım. Burada da Yüksek İslam Enstitüsü'ne Tayyip Okiç hoca gibi, Ali Aslan Aydın gibi birkaç tane hocalar geldi Ankara'dan. İsimlerini duydum. "Demek ki bu kadro iyi bir kadro olacak" dedim. Niyet ettim. Orada (Erkek Lisesinde) 61 günlük talebelikten sonra Erkek Lisesinden buraya (Yüksek İslam Enstitüsüne) ikinci intiharla yeniden girdik. Oradan, Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun olduk. Bu arada devamlı olarak ticaretle de dükkânımızla da meşgul oluyorduk. Babam tüccardı. Babam bize şöyle tavsiye ediyordu:

- Oğlum okuyacaksınız, diploma alacaksınız ama ekmeğinizi kendiniz kazanın. Ben az bir müezzinlik yaptım, ama vebalini hissediyorum, tam devam edemedik. Devletten maaş almayın, kendi ekmeğinizi, helaliyle -hamallık olsa bile- kendiniz kazanın" derdi. Bu düşünce ile yetiştik gündüzleri okuldan çıkar işimize giderdik akşamları yapabildiğimiz kadar dersimiz yapardık böylece hayatımız devam etti.

Abdülmecit Ünlükul

- İlim yolunuzu tercih etmenizdeki sebepler nelerdi?

- Birinci derecede ailemdir. Anne tarafımdan dedelerim aynı şekilde icazetli hoca idi. O Kağnıcızade Hacı Mehmet Efendi. Onun da üç oğlu vardı. Üç oğlu da çok sağlam hafızdı. O gün ki imkânlar içerisinde okuyamamışlar.

-Dedeniz ve babanız dışındaki hocalarınız kimlerdi? Onlardan da bahsedebilir misiniz?

-Sürekli hocalarla temasımız oluyordu. Arkadaşlarla beraber onlara gittiğimiz oluyordu. Irak Samarra'da tahsil görmüş Aksay Öncel isminde bir hocamız vardı. Konya Akviranlı, çok dirayetli bir hoca idi. Çok güzel okumuş bir hoca idi. Onda okuduk. Bu (hacda) Tünel Faciasında vefat etti. İstanbul'a taşınmıştı, vaiz ol-

muştu. Arapçaya çok güzel hâkimiyeti vardı. İzhar ve Kafile'yi ondan okumuştuk.

- Başka hocalarınız var mıydı?

- Abdülmecit Efendi'de de bir süre okudum. Normal ders zamanlarından sonra...

-Abdülmecit Efendi'den biraz bahseder misiniz?

-Abdülmecit Efendi kendisi müftü idi. Kayseri'nin Pınarbaşı'nda son müftülüğünü yaptı. Fakat Konya'da Nurculuk'tan dolayı göz hapsi ve vazifeden azli tahakkuk etmiş. Bir oğlu da polis olmasına rağmen burada devamlı göz hapsinde idi. İmam Hatip Okuluna kütüphane müdürü olarak geldi. Ama müthiş müderristi. Ciddi bir âlimdi. Derslerimize de girdi. Ondan Arapça, sarf, rıahiv, tefsir ve hadis okuduk. Esas okuduğumuz ana dersimiz ise ilmi kelimdi. Kelama çok vakıftı. 80 yaşında belki 1.90 boyunda, tığ gibi çok zayıf bir insandı. Böyle iken altı saat ders yapar, bir defa ne öğretmenler odasında ne de sınıfta kürsüye sandalyeye oturduğunu gören yoktu. Abdülmecit Efendi Said Nursi'nin küçük kardeşi idi. Biraz da Ali Osman Koçkuzu hocamızda Farsça okuduk. O bizim ağabeyimiz, büyüğümüzdü. Biliyor gerçekten bu işi. Bir yaz tatilinde de ondan Farsça okudum.

Muhammed Büyükkaplan
Konya Yüksek İslam Enstitüsü - 1966

- Okuduğunuz kaynak eserleri hangileridir?

- Arapçaya başladığımız bu şeyleri okuyacak hale geldiğimizde beş altı arkadaşla Nuru'l-izah okuduk. İlk Arapça metin olarak okuduğumuz bu.

Tenkihu'l-kelam fi akaidi ehli İslam'ı okuduk.

Mısır'da basılan Kütübü Site'nin beş hadis kitabı -Nesai hariç- birleştirerek ve tekrarları atılarak yazılan "et-Tac" adlı kitabı, sekiz arkadaşla birlikte Hacı Hasan Camii'nin hücrelerinde yatsıdan sonra okurduk.

Tefsir olarak en çok "Kurtubi" den faydalandık. Bunun dışında "acaba ne diyor?" diye merakla-

nıp baktığımız Fahreddin Razi'ye bakıyorduk.

Muhammed Ali es-Sabuni'nin Saffetu't-Tefasir'i çok hoşumuza gitti. Onun altını çizerek üç cildini kendim okudum.

Şuna ben ehemmiyet veriyordum; bir kitabı baştan sona okumaktan ziyade, bir mevzu üzerinde araştırmak çok faydalı oluyordu. Hep okuduğum kitaplarımın altı çizilidir. Kurşun kalemle okurum. Mühim yerlerini işaretlerim. Fihristini çıkarır, baş tarafına kendime göre "matlab" diye eski ecdadımızın yeni tabi bir usulü var onları çıkarırım.

- Tavsiye ettiğiniz kaynak eserleri hangileridir?

- Türkçemizde Elmalılı Tefsiri yeri doldurulamayacak müthiş bir tefsir.

Bunun dışında Mevdudi'nin Tefhimu'l-Kur'an'ı göz ardı edilemez. Çünkü bunlar çok şuurlu, çok günümüz meselelerine parmak basan, ayetlerin yorumunda kısa da olsa bilgi veren güzel tefsirler.

Seyyid Kutup'un Fizilal'i mutlaka okunması gerekir. Çünkü mücadele insanı. Cihad ruhuyula, acı ile yazdığı tavsiyeleri var. Hepsinin yeri ayrı.

Acaba bu İsmail Hakkı Bursevi'nin Ruhü'l-Beyan'ı ne diyor? diye tasavvufi bir tefsir olarak okursunuz.

Hadiste İmam Nevevi'nin Riyazü's-Salihin'i elimizden bırak-

mayacağız.

Ondan sonra İmam Zebidi'nin hazırladığı Tecrid-i Sarih, Buhari'nin tekrarları atılmış olarak özetidir.

Bir de İmam Münziri'nin Terğib ve Terhib'i de çok önemlidir.

-İlim yoluna girmiş talebelere ne tavsiye edersiniz?

-İlim her şeyin başı. Bence bu ilim işinde ruh lazım. Talebe verilecek ilk şey ruhtur, işin heyecanı ve ehemmiyetidir. İşin Allah katındaki değeridir. Ondan sonra ilme başlanacak. Önce ciddiyetini anlayacak sonra ilme sarılacak.

Bir hatıramı arz edeyim. Hacı Veyiszade merhum bazen derste sorar, talebe durur. O zaman talebeye: "Ulan sahtekâr niye susuyorsun? Niye yapamadın?"

der. Talebe de: "Hocam çalıştım ama yapamadım." derdi. O zaman hoca efendi hemen ciddileşir: "Ulan sahtekâr, Sen niye yapamayacaksın, ben bile yaptım. Kalkın abdest alın, kibleye karşı dönüverin, iki rekât namaz kılıverin, oturun, dersin başına. Altı günde hafız olan Farazdak'ı hatırlayiverin. İşte iki ayda hafız olan falancayı, filancayı hatırlayiverin, diyerek âlimleri sayar ondan sonra: "Bir daha gevşeklik istemem hadi bakalım ciddi olun" derdi. Azim ve irade... Ciddi çalışılacak, zaman iyi kullanılacak.

-Değerli hocam Allah razı olsun, teşekkür ederiz.

(Bu görüşme Said Bilir, Bayram Biçer ve İsmail Bilgili tarafından 9 Ocak 2009 tarihinde yapılmıştır.)

MEHMED HÜSNÎ EFENDİ

1 267/1851 yılında Konya'da dünyaya gelen Hüsni Efendi'nin asıl adı Mehmed Hüsni'dür. Yazdığı şiirlerinde "Hüsni" mahlasını kullanmıştır. Babası Konya'nın İsmil köyünden Mülâzım Halil Ağa'dır. Halil Ağa Konya merkez Pîri Mehmed Paşa Mahallesi'nden ev alıp İsmil'den buraya taşınmış, fakat taşındıktan kısa süre sonra genç yaşta ömrü nihayete ermiştir.

Çok küçük yaşta yetim kalan Mehmet Hüsni Efendi akrabalarının destek ve yardımlarıyla Konya Rüştîye Mektebi'ne yazılmıştır. Buradaki eğitimini başarıyla tamamlayarak, ayrıca medrese eğitimiyle de Arapça ve özel olarak Farsça öğrenmiştir. Arapça ve Farsça'ya hâkim olmasıyla edebî yönü de kuvvetlenmiş, şiire yönelerek ilgi duymuştur.

O dönem Konya'da yayınlanan tek gazete olan Konya Vilayet Gazetesi'nde Konyalı genç şairler şiirlerini yayınlamışlar ve birbirlerini eleştirerek gelişimlerine katkıda bulunmuşlardır. Mehmed Hüsni Efendi de yazdığı şiirlerini bu gazetede yayınlamıştır.

Konya'da zabıt kâtipliği ile memuriyet hayatına başlayan

Mehmed Hüsni Efendi, burada bir süre hizmette bulduktan sonra, mahkeme başkâtibi olarak Nevşehir'e tayin olmuştur. Nevşehir'de de kısa bir süre görev yaptıktan sonra tekrar Konya'ya dönmüş, Konya Vilâyeti İdare Meclisi Başkâtipliği'ne atanmıştır. Fakat bu görevi sırasında henüz çok genç denilebilecek bir yaşta otuz üç yaşında 1892 yılı Mayıs ayında vefat etmiştir.

Mehmed Hüsni Efendi temiz ahlaki yapısıyla yaşadığı dönemde çevresindeki herkesin sevgi ve saygısını kazanmıştır. Dini vecibelerine dikkat eden, fakir fukarayı gözetten, mütevazı kişiliği ile görev süresince herkese yardımcı olmuştur.

Bu yıllarda, Konya'da sürgünde bulunan tarihçi –yazar ve şair olan Abdülhalim Memduh, Mehmed Hüsni Efendi ile yakın ilişki içerisinde olmuş, neredeyse her gün her saat birlikte vakit geçirmişlerdir. Dostlukları öyle ilerlemiştir ki, Mehmed Hüsni Efendi'nin vefatından sonra, Konya Üçler Mezarlığı'nda bulunan kabrinin taşını Abdülhalim Memduh yaptırmış, üzerine de şu kıta'yı yazdırmıştır;

Âh ey kenz-i hamiyet,
ma'den-i sıdk u vefâ

Kıl bu ulviyyât ile nezd-i
Hudâda iftihâr

İ'timâd-ı tâm ile târih-i tâ-
mın söyledim

Eyledi Hüsni Efendi cenne-
ti cây-ı karâr

Merhum, mekârim-i ahlâk
numunesi idi.

Dönemin Mevlevî şeyhle-
rinden ve dil âlimlerinden
olan Veled Çelebi de, yazdığı
bir mektupta Mehmed Hüsni
Efendi hakkında şunları söy-
ler;

“ Merhum, mekârim-i ahlâk
numunesi idi. Namuskâr, pâkni-
had (kız gibi) tabirine mâsadağ,
temiz bir adam idi. Her nevi eğ-
lenceye sûretâ iştirak gösterir,
fakat beş dakika sonra başka
odaya çekilerek resmî işleri ile
meşgul olurdu. Ağzına içki koy-
mamıştı. Son derece tevazû ve
mahviyete mâil olduğundan
kendisiyle hususî görüşmeyen,
kemâlâtına vakıf olamazdı.
Tarz-ı kadimde kusursuz şair
idi. Fakat şiiirlerle falan mukay-
yet olmazdı. Bir vakit Konya
Gazetesi'nde Mektupçu Nâzım
Bey (Vali Nâzım Paşa) Edebiyat
sütunu açmıştı. O bir gazel söy-
ler; merkezden, mülhakattan
nazireler sökün ederdi. Fakat
hiçbiri Hüsni Efendi kadar mu-
vaffak olamazdı.”

Mesnevi'ye meraklı idi ve
sever idi. Farisî'si gayet kuv-
vetli idi.

Mehmed Hüsni Efendi'nin
oğulları Kâzım Hüsni Bey de
babalarının ilim hayatı hak-
kında şunları kaleme almıştır;

Kazım Hüsni Bey

Veled Çelebi

“ Babam, vefatına kadar inti-
şar eden ve o zamana göre,
âsar-ı cedîde itlak olunan (ya-
yınlanan) bütün kitapları oku-
muştur. Eski edip ve şairlerin
divânlarını da hemen kamilen
mütalaa etmiştir. Mesnevi'ye
meraklı idi ve sever idi. Farisî'si

Abdulhalim Memduh

gayet kuvvetli idi. Türkçe yazdığı eserler cidden güzeldi.

Kendisiyle muhabere eden zevattan gelen mektupları kısmen topladım, kütüphanemdedir. Bugünün ifadesine muvafık ve çok tatlıdır. Kendisi münşiyâne şeyler dahi yazmaya muktedir imiş. Zamanında valilerin Mabeyne yazdıkları arızaların el yazısıyla müsveddelerini buldum. Hakikaten münşiyânedir.

Veled Çelebi Efendi, edebiyat sahasında babamdan istifade ettiğini söyler ve bugün hâlâ bana Hocazâdem diye hitap eder.”

Mehmed Hüsnü Efendi kısa ömründe sağlam dostluklar kurmuş, yakın çevresine de olumlu etkiler bırakmıştır.

Yazdığı gazeller ve şiirler bu alanda eserler veren usta şairlere taş çıkartır nitelikte olmuştur.

Merhumun şiirlerinin bulunduğu Konya Gazetesinin eski koleksiyonunda “Konya Mahsulü” adıyla toplanılan mecmuada bulunan bazı ga-

zelleri şunlardır;

*Biz harâbatız cihana gelmedik âbâdlığa
Defter-i kübrâda mestur nâmımız nâşâdlığa*

*Gerçi gam sük-ı fenâda kulluğa bey'yledi
Şimdi bildim almamış yâhû bizi âzâdlığa*

*Fârig ol Şîrîn-i şûhtan çok muti'olmaz dilâ
Âleme bir biz mi geldik yâr için Ferhâdlığa*

*Ben bugün sad renc ile nâkeslerin şâkirdiyim
Bir müsâid olmadı bu tâlim üstâdlığa*

*Hüsnü hâlinden şikâyet eyleme sabr et hemen
Gâfil olma gelmedin çün dehre sen dâmâdlığa*

**
Sanma biz mâ'il-i tavr u emel-i nâ-halefiz
Hıfz-ı temkîn ederiz hâ'iz-i kadr ü şerefiz*

*Eyleriz her işimiz hükm-i kazâyâ tafvîz
Ki bu mihnetgedede sâlim-i hüzn ü esefiz*

*Kec-fikir ehline iffette tehâlûf ederiz
Nâvek-i ta'nına nâsın da bu yüzden hedefiz*

Öyle reng-i hazef-i dehre firifte degîliz

Bahr-i irfânda müdâm tâlib-i
dürr ü sadefi

Hüsniyâ gerçi harabât-sıfâtız
lâkin

Âşıkız ârif-i remz ü hikem-i
"men aref'iz

*

Rumûz-ı vahdetin âyîne-i ikâ-
nıdır hüsnün
Vücûd-ı dü cihanın bâdî-i im-
kânıdır hüsnün

İzarın neş'esinde buldu zînet
âlem-i hestî
Tecelliyat-ı hüsnün safha-i
seyranıdır hüsnün

Ruhunun bûyundan aldı reng
ü bû ezhâr-ı tahlile
Riyaz-ı "Li-ma'allah" ın gül-i
handanıdır hüsnün

Şu'a'-ı vechinin zerrâtıdır
mîhr ü meh ü encüm
Hüviyyet bezminin kandîl-i
nûr-efşanıdır hüsnün

Vücûd-ı akdesindir kâinâta
maksem-i rahmet
Usât-ı ümmetin ser-nâme-i
gufranındır hüsnün

Cemâl ü hüsn ü ânın âşıkıdır
cümle mevcûdât
Cemâl ü hüsn ü Ânın çün mü-
cessem ânıdır hüsnün

Sevâd-ı rûyunu nûr-ı şefa'tla
münevver kıl
Mutahher ravzanın kulu kur-
banıdır Hüsnü'n...

*

Meh kusurun gösterir devrin-
de âyâ gözlerin
Bir nazarla mest eder uşşâkı
zirâ gözlerin

Mülhidi ilzâm için vechindeki
âyat ile
Kudret-i kuddûsü istidlâle
fetva gözlerin

Câmi'-i hüsnündeki hatt u
nakûşa sırdır ol
Mihrâb-âsâ kaşların satjında
tuğrâ gözlerin

Ben bu keyfiyetteki esrarı his-
setmez iken
Metn-i aşkı kalbime bak etti
imlâ gözlerin

Hüsnî-i gam hâra bahş eyler
hayat-ı câvidan
Nim nigâh-ı lutf ile kılma te-
mâşâ gözlerin

*

Rûy-ı lutf u merhamet göster-
me ey gül hâra sen
İltifat etme aman ol bed-lıka
ağyâra sen

Bezm-i bed-nâm-ı rakîbe azm
ile ey dilrübâ
Yakma bihude dil-i uşşâkı
sönmez nâra sen

Endiş-i aşkınla bihüş olduğum
ayb eyleme
Çünkü sevk ettin beni bu va-
di-i efkâra sen

Ey tabîbim ver devâ-yı vaslın
Allah aşkına
Tig-ı müjgânınla açtın sineme
çün yâra sen

Arz-ı hâcât etmeğe kim
âsitân-ı yâra var
Bâb-ı ağıyârda dolaşma Hüs-
niyâ âvâre sen

*

Lutf-ı dilberden dirîğa dûr u
mechur olmuşuz
Bâde-i firkatle şimdi mest ü
mahmûr olmuşuz

İsteriz kayd-ı ta'alluktan dil-
âzad olmağı
Dâm-ı aşktır câyımız andan
ki ma'zûr olmuşuz

Dönmedi çarh-ı felek bervech-
i ikbâl bizde de
Dâima idbâr ile pür derd ü
gam-hür olmuşuz

Gayret-i ağıyâra karşı gerçi

şadanız gibi
Biz murad üzre ne gün dilşâd
u mesrûr olmuşuz

Kalmadı tenşit u hurrem bir
zaman Hüsni ki kayf
Bu vefâsız dehrde bihude
mağdûr olmuşuz...

KAYNAKLAR

- ERGUN; NÜZHET, S.; UĞUR, M. Ferit: Konya
Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı, Konya, 2015
- KENDİ; ACZİ, İbrahim: Türk Şairleri ve Âşıkları,
1.Risale, Yusuf Ağa Kütüphanesi D.No
10470/1
- İNAL; İbnü'l-Emin Mahmut Kemal (1988). *Son
Asır Türk Şairleri*. C. II. İstanbul: Dergâh Yay.
- YENİTERZİ; Emine. (2001). Tanzimattan Cum-
huriyetin İlk Yıllarına Kadar Konyalı Şair ve
Yazarlar., Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araş-
tırmaları Dergisi , (10) , 77-159 .
- AKAR, Metin (1999), Veled Çelebi İzbudak, An-
kara
- YAYLACI; Murat, Ovanın Bereketli Toprağı İs-
mil, Kitap Dünyası Yayınları, 2022

KONYA MASALLARI

Ahmet
KUŞ

Geçmiş çok eskilere dayanan bir edebi tür olan masallar artık günümüzde pek de hak ettiği değeri ve ilgiyi görmüyor. Küçüklüğünde gaz lambasının ışığında, uzun kış gecelerinde ninelerinden, annelerinden masal dinleme imkânı bulmuş bir nesilden geldiğimiz için bizler masalların kıymetini yeterince biliyoruz. Şimdi pek fazla itibar görmese de Türk kültürünün önemli bir ögesi olan masalların kayda geçirilerek gelecek nesillere aktarılması gerektiğinin bilincindeyiz. Mâni, efsane, destan, türkü, ninni, ağıt, atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, masal gibi anonim halk edebiyatı ürünleri artık eskisi gibi toplum nezdinde pek fazla anlam ifade etmiyor. Bizler aksini düşünsek de artık zaman değişti, toplumun ilgi alanları, beğenileri, uğraşları değişti. Sözlü kültür yerini dijital kültüre bıraktı. Artık bırakın insanların birbirlerine ma-

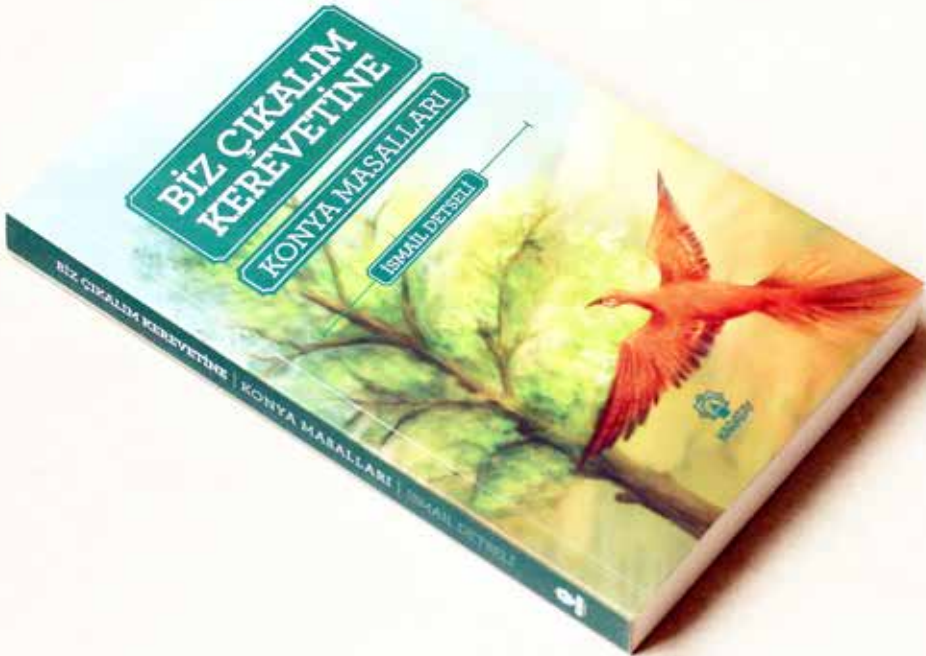
sallar, hikâyeler, efsaneler anlatmasını, çoğu zaman gündelik konuşmalar sırasında bile birbirlerini dinlemiyorlar. Artık yazılı kültürün bile çoğu zaman esamisi okunmuyor. İnsanlar büyüyle küçüğüyle dijital ekranların gönüllü tutsakları oldular. Kültür dünyasındaki bu köklü değişimden pek çok edebiyat türü gibi masallar da payına düşeni aldı. Daha önce hafızalarda yer alan masalların çoğu anlatılmaya anlatılmaya unutulmaya yüz tuttu.

İşte İsmail Detseli masalın günümüz edebiyat dünyasında pek de ilgi görmediği, yeterince önemsenmediği bir dönemde bir aydın sorumluluğu göstererek çocukluğunda dinlediği masalları unutulup gitmesin diye kayda geçirdi. İsmail Detseli vaktiyle büyüklerinden masal dinleyen, hatta torunlarına, küçük çocuklara masal anlatan bir neslin az sayıdaki

temsilcilerinden biridir. Yazılarında özellikle Konya dağ köylerine ait kültür öğelerini, gelenekleri, hayat tarzlarını anlatan İsmail Detseli *Biz Çıkalım Kerevetine - Konya Masalları* kitabında Konya yöresinde, özellikle Kilistra köyü civarında anlatılan masallardan bir demet sundu. Aslında hâlen Konya köylerinde, kasabalarında İsmail Detseli gibi anonim halk edebiyatı ürünlerini bilen kişiler yaşıyor. Türk halk kültürünün unutulup gitmemesi için vakit kaybetmeden bu ürünler derlenmeli, kayda geçirilmeli ve gelecek nesillerin hizmetine sunulmalıdır.

Çünkü bir süre sonra bunları anlatacak insanları bulmak ne yazık ki mümkün olmayacaktır. Onun için üniversitemizin edebiyat bölümlerinde, tarih bölümlerinde okuyan öğrencilere, hatta bu bölümlerde görev yapan öğretim üyelerine çok büyük görevler düşmektedir. Sözlü Türk kültürünün bu ürünleri unutulup gitmeden bir an önce kayda geçirilmeli ve toplumun istifade edebileceği şekilde görüntülü ve yazılı olarak gerekli mecralardan paylaşılmalıdır.

İsmail Detseli *Biz Çıkalım Kerevetine - Konya Masalları*

İsmail Detseli

kitabında yer alan birbirinden güzel ve ilgi çekici masallarla sizleri yüzyıllar öncesi-nin gizemli dünyasına götürececek. Beyler, ağalar, krallar, hocalar, bey kızları, bey hanımları, bey oğulları, çobanlar, çiftçiler, şehirliler, köylüler, devler, cüceler, periler, prensler, prensesler, çocuklar, gençler, yaşlılar, kötüler, iyiler, bilginler, kurnazlar, yamyamlar, cadılar, kartallar, aslanlar, atlar velhasıl birbirinden ilginç karakterler sizleri masalların büyüğü ve heyecan verici dünyasına götürececek. Anlatılan olaylar sizi kimi zaman ağlatacak, kimi zaman sevindirecek, kimi zaman kızdıracak, kimi zaman

üzecek, kimi zaman hayal kırıklığına uğratacak, kimi zaman da mutlu edecek...

İsmail Detseli'nin yaşlı köy komşularından, annesinden, ninesinden 1950'li, 1960'lı yıllarda dinlediği bu masallar sizleri kimi zaman Anadolu'nun cennet köşelerine götürececek, kimi zaman çaresiz, fakir bir köylü hanesine konuk olacaksınız, kimi zaman Anadolu'nun kuş uçmaz kervan geçmez bozkırlarında dolaşacaksınız, kimi zaman Konya dağ köylerinin ucsuz bucaksız ormanlarında dolaşacaksınız, kimi zaman da sizi nereye götüreceğini dahi bilmediğiniz pati-

BİZ ÇIKALIM KEREVETİNE

KONYA MASALLARI

İSMAİL DETSELİ

kalarda masal kahramanlarıyla birlikte yürüyeceksiniz. Masallar sizleri henüz kirletilmemiş dağlara, ormanlara, ovalara, vadilere, bozkırlara, göllere, nehirlere, bazen de bir çeşme başına götürecek. Masal kahramanlarıyla birlikte siz de bu cennet misali coğrafyanın tadına varacaksınız. Bu masalları yaşayan, anlatan, dinleyenlerin çoğunluğu yıllar önce toprak garibi oldu. İşte bu yüzden İsmail Detseli'nin unutulmaya yüz tutmuş bu masalları kayıt al-

tına alıp bir kitap hâlinde yayımlaması her türlü takdiri hak eden bir iştir.

İsmail Detseli, Konya halk kültürünün günümüzdeki kaynak kişilerinden biridir. Konya kültürüne ait bilgileri, tecrübeleri gerek gazete yazısı olarak, gerekse kitap olarak yayımlaması Türk kültürüne büyük bir hizmettir. *Biz Çıkalım Kerevetine - Konya Masalları* kitabındaki masalları yazım kuralları açısından gözden geçirme görevi de bize tevdi edildi. İsmail Detseli'nin gayretlerini ve çalışmalarını çok önemseydiğimiz için

bu görevi memnuniyetle kabul ettik. Masallar bizden sonra Sevgili Dostumuz İ. Hakkı Biçer tarafından da gözden geçirildi. İsmail Detseli'nin *Biz Çıkalım Kerevetine - Konya Masalları* kitabını keyif alarak okuyacağınızı tahmin ediyorum. Bu arada özellikle kültür-sanat alanında önemli işlere imza atan Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca'yı da bu güzel yayından dolayı tebrik ediyor, başarısının devamını diliyorum.